

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *Félmillió ujjlenyomatot őriznek a budapesti főkapitányságon*

Forrás: *Pesti Hírlap*

Sz.
(Hely)

1939 XII. 24.
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy *343.289*

Hely

Idő *"1939"*

Személy

Helvén

Székesfővárosi házinyomda 1926 — 8891

Félmillió ujjlenyomatot őriznek a budapesti főkapitányságon

Magyarország Anglia után elsőnek vezette be a daktiloszkópiát — Az ujjlenyomat utja Bengáliától Budapestig

„Kihirdették előtte a letartóztatási határozatot és azután bekisérték a 200-as cellába” — írják az újságok. Am, mielőtt a fogdába kerül a bűnöző, a detektívek kíséretében előbb még rövid látogatást tesz a daktiloszkópián, hogy „zongoráztassák” és ott hagyja a „névjegyt”. A bűnözők tolvajnyelvének e két kifejezése azt jelenti, hogy a letartóztatott tettes mindkét kezének összes ujjairól ujjlenyomatot vesznek, hogy aztán 75 éves koráig őrizzék névjegyét, vagyis az ujjlenyomatot a bűnügyi nyilvántartóban. Mivel az ujjlenyomat-vételkor a hüvelykujjtól a kisujjig egymásután nyomja le ujjhegyeit — mint mikor valaki skálázik a zongorán — a tolvajnyelv zongorázásnak nevezte el az ujjlenyomatvételt. Hiába tagad, hasztalan szerepel álneven ezentul az alvilág embere, az ujjlenyomat elárulja, csalhatatlanul megállapítják névjegye alapján kilétét, személyazonosságát. Hetvenöt éves kora után még öt évig őrzik az igazságügyminisztériumban és csak aztán selejteznek ki ujjlenyomatát és az előéletéről beszélő kísérőlapját. Ujjlenyomatot vesznek minden letartóztatott egyénről *vagyon elleni bűncselekmény, halált okozó testi sértés és gyilkosság* esetében, valamint a *csavargókról*. A vidéki járásbíróságok és ügyészségek is Budapestre küldik az ujjlenyomatokat az Országos Bűnügyi Nyilvántartóba, amelynek anyagát a budapesti főkapitányságon őrzik.

Bertillon Alphonse módszere

Nem volt ez mindig így. Mindössze harminchét esztendőre, bevonult a főkapitányságra. A század végén a bertillonage néven ismert személyazonosítási módszert akarták bevezetni nálunk. Mi is az a bertillonage? Bertillon Alphonse francia bűnügyi antropológus még a 80-as években kidolgozta módszerét, amely a bűnügyi nyilvántartást és a személyazonosítást az ember testének méreteire és különös ismertető külsőségeire alapította. A fej hosszúsága, szélessége, a kiterjesztett karck hossza, szélessége, a középsőujj hosszúsága, a balláb hossza, a test magassága álló és ülő helyzetben és a szem hét fősínárnyalata — ezek a méretek kerültek a büntetett előéletű ember egyéni nyilvántartó lapjára. Bertillon utóbb a párisi személyazonossági és nyilvántartó hivatal főnöke lett és a Dreyfus-ügyben mint szakértő működött. Negyedszázaddal ezelőtt halt meg.

A múlt század végén az európai országok bűnügyi nyilvántartása még kezdetleges volt. Az 1897-iki berlini nemzetközi rendőrkongresszuson is erről tárgyaltak és tanakodtak, hogy jobb híján átvegyék-e a nehézkes Bertillon-rendszert. A budapesti rendőrség két tisztje és az igazságügyminisztérium képviselője is ott volt az értekezleten. Ekkor Ausztria és Németország már használta a bertillonage-t és a budapesti rendőrség is tervezte, hogy átveszi a francia módszert, miután dr. Arányi Taksony rendőrtanácsos már előbb lefordította Bertillon szakmunkáját.

Rudnay Béla, az akkori főkapitány, az újítások embere volt. Kiküldte Párisba Gárdonyi Viktor detektívet és elvégeztette vele a Bertillon-iskolát. Ki is szemelték a pesti személyazonosítási ügyosztály élére. Am Gárdonyi hiába tanulta meg Párisban Bertillon módszerét, nem vezették azt be nálunk, a tervek megdőltek. Mindennek oka az volt, hogy egy pesti rendőrkapitány egyik évben — külföldön nyaralt.

Egy rendőrtisztii nyaralás következménye

Dr. Pekáry Ferenc, akkori rendőrkapitány, 1902 szép békebeli nyarán meglátogatta Londonban rokonát, dr. Duka Tivadart és nála töltötte a szabadságát. Különös következményekkel járt a pesti rendőrkapitány nyaralása —, átalakult a főváros, majd az egész magyar rendőrség nyilvántartása és személyazonosítási rendszere. Valószággal korszakalkotó e nyaralás következménye a magyar rendőrség életében.

Pekáry Ferenc igaz-vérig rendőr és törekvő, képzett tisztviselő volt. Meglátogatta és tanulmányozta Londonban az angol rendőrség intézményeit és közben megismerkedett a daktiloszkópiával. Ezzel a módszerrel akkor az egész világon egyedül csak a londoni bűnügyi rendőrség dolgozott. A legtöbb országban azt sem tudták, hogy van és mi is tulajdonképpen a daktiloszkópia.

Egy bengáliai adóvégrehajtó ötlete

Élt a múlt században Bengáliában egy Herschel nevű angol adóvégrehajtó. Az ő ötlete volt az ujjlenyomat. Francis Galton aztán „általános személyazonosítási rendszerrel” dolgozta ki a bengáliai végrehajtó módszerét és Galton munkájából vette át a londoni rendőrség a személyazonosítás módját.

Az ujjlenyomat-eljárás alapja az, hogy a bőr redői az ujjak hegyén minden embernél egészen eltérőek. Sir Henry Gallon angol antropológus állapította meg azt a tényt, hogy nincs két ember, akinek kezűjjhegyein a bőr redőzete egyezne — és így az

ujjlenyomat mint azonosítási módszer, valóban csalahatatlan. A bőrredők rajzait típusok szerint osztályozzák, hogy aztán az ugynevezett képletek szerint a nyilvántartásban könnyebben megtalálják.

Pekáry kapitány megszerezte Henry akkori londoni rendőrfőnök szakmunkáját és ezenkívül az angol rendőrfőnök szivességéből magával hozta az *ujjlenyomatnyomtatványok mintáját, meg a felvételekhez szükséges szereket.* Itthon aztán részletes jelentésben számolt be főkapitányának mindarról, amit Londonban megismert. Főként természetesen az *ujjlenyomat rendszerével* foglalkozott alaposan.

Rudnay főkapitány is fölismerte az angol személyazonosítási rendszer páratlan előnyét. Megbizta Arányi rendőrtanácsost, hogy fordítsa le az angol rendőrfőnök könyvét és a budapesti főkapitányságon megkezdtek az előkészítési munkákat. Jelentős részt vett abban dr. Gábor Béla akkori segédfogalmazó. Pekáry kapitány nyaralásának aztán az lett a végkövetkezménye, hogy a budapesti rendőrség a londoni után — az egész világon elsőnek tette magáévá az *ujjlenyomatrendszer használatát.*

A bűnöző névjegye

A bűnöző mindkét kezének öt-öt ujjhegyét a féslekbe mártja, aztán az *ujjhegyeket körömszéltől körömszélig, az ujjak sorrendjében a nyomtatvány üres részébe nyomja.* Nagy elővigyázat mellett is megtörténhetik, hogy a bűnöző „zongorázás” közben fölcseréli valamelyik ujját, azzal a céllal, hogy *ujjnyomai a sorrend fölcserélésével más képletet adjanak és ezzel az esetleges későbbi azonosításnál megtévevssze az ujjlenyomatokat vizsgáló tisztviselőt.* Éppen ezért az egyéni lapon kívül mindkét kezének 4—4 ujjáról — a jellegzetes hüvelykujj kivételével — ugynevezett összesített nyomatot vesznek fel az ellenőrzés céljára.

Miután a bűnöző otthagya névjegyét, vagyis az ujjai lenyomatát, a személyazonosítási hivatalban, az *ideiglenes csoportba* helyezik el a személyi adatait, személyleírását, bűncselekményének megnevezését és a fényképét tartalmazó *kisérőlappal* együtt. Mikor aztán az ítélet megérkezik a bűnügyi nyilvántartóba, az *ujjlenyomatot és a kísérőlapot* besorozzák a *rendes anyag közé.*

Itt három csoportban őrzik külön a férfiak, külön a nők és külön — a cigányok *ujjnyomait.* A három csoporton belül a születési év és az *ujjnyomok* karaktere szerint rendezik az *ujjlenyomatokat.* Karakter szerint két főfajtát különböztetnek meg, eszerint van egyszerű és összetett *ujjnyom.* Az egyszerű megint kétféle: *ivés és hurkos.* Az összetett ötféle: *örvényes, tömlős, oldaltömlős, ikerhurkos és kivételes.* E főcsoporton kívül még számos alcsoportot különböztetnek meg és e megkülönböztetések alapján készül az *ujjlenyomat képlete.* Azonosításkor a képletek szerint keresik a kívánt *ujjlenyomatot.* Nagy figyelmet, szak tudást és nem utolsó sorban különös rátermettséget kíván meg e bonyolult és hajszálfínomságu munka. Nyomozások, bizonyítások számtalan esetben az *ujjlenyomatlak* köszönhetik sikerüket.

A Felvidék visszacsatolásával is megnövekedett a bűnözők névjegyeinek hatalmas gyűjteménye, ugyanannyira, hogy *ma kerékszámban 500.000 ujjlenyomatot őriznek a budapesti főkapitányságon.* A büntetett előéletű ember, ha csak *alibit, vagyis máshollétet* nem tud igazolni, nem menekülhet az igazságszolgáltatás elől. Ha egyszer zongorázott az *ujjlenyomatozó* hivatalban, a névjegye nyilvántartja és minden nyomozónál, mesterdetektívnél jobban és kitartóbban üldözi.